

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscriptele
nu se retrimit.

INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emrich Lesner.
Helmuth Schalk. Rudolf Mosse.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelke.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Marolyi & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o colonă 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tariful și învoială.

RECLAME pe pagina a 3.a o
seria 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

A N U I L X I I I

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
aiară și la d-nii colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea. Piața mare
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dânsul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. sau 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 74.

Brașov, Sâmbătă 3 (15) Aprilie.

1899.

Nou abonament

la

Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Aprilie st. v. 1899

s'a deschis nou abonament, la care
invităm pe toți amicii și sprijinitorii
fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . . 12 fl.
pe șase luni . . . . . 6 „
pe trei luni . . . . . 3 „
pe o lună . . . . . 1 „

Pentru România și străinătate:

pe un an . . . . . franci, 40
pe șase luni . . . . . „ 20
pe trei luni . . . . . „ 10
pe o lună . . . . . „ 3 50

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate postale.

Administrațiunea.

Ungurii și crisa din România.

Era lesne de ghicit, că furtuna
ce a produs-o în România broșura
asupra politicii de naționalitate a
lui Banffy, va pune pe gânduri pe
cei din Budapesta vădând efectul
desastros al publicațiunii acestei
broșuri și mai ales al sulevării în
dietă de către deputatul Polonyi a
secretelor de stat, ce pretindea, că
le desvêlesce.

Foile maghiare îndată au ince-
put să critice mai aspru totă proce-
dura celor cari au vrut să facă re-
clamă lui Banffy după căderea sa,
stîrnind nemulțămiri înăuntru și ina-
fară. Au început să găsescă, că cu
secțiunea naționalităților nu sunt
tote în regulă și să stărue de a se
face cercetări, decă la compunerea
broșurei a luat parte vr'un funcțio-
nar din amintita secțiune, ori că s'a
dat din sinul ei autorului datele asu-
pra marilor „acțiuni diplomatice“
din timpul guvernării lui Banffy.

Resultatul de până acuma a
fost, cum scim, că Jancsó Benedek,
care este privit ca autor al broșu-
rei, a fost demisionat din serviciul
ce-l făcea în secțiunea naționalită-
ților la presidiul ministerial. Colo-
man Szell a luat măsura acasta cre-
dând, că va contribui a potoli focul
ce l'a aprins făimăsa broșură în Ro-
mânia. Dér n'a ajutat nimic. Minis-
trul-președinte Sturdza a susținut
cât a putut și cum a putut lupta
față cu atacurile tot mai vehemente
ale opozițiunii unite, dér în cele din
urmă asaltul combinat al acesteia
i-a înfrânt rezistența și după sânge-
roasa împărșciare a manifestanților
de către miliția și poliția de Dumine-
nea trecută, a fost constrins a-și
da dimisiunea.

Cu tote că au fost preveniți cei
din Pesta, de situațiunea critică ce
și a creat-o cabinetul Sturdza, totuși
nu s'au așteptat, ca opozițiunea ro-
mână să triumfeze așa curând, și

tocmai în urma campaniei purtate
în intrunirile publice sub divisa apê-
rării demnității naționale pe tema
raporturilor, ce au existat între pri-
mul ministru Sturdza și ministrul-
președinte Banffy.

Foile unguresci vor să-și as-
cundă surprinderea prin aceea, că
se arată indiferente față cu cele ce
se petrec înăuntru României. Firesce,
că nu le dă mâna să vră se prescrie
Regelui Carol cum să-și dimită și
să-și alégă miniștri săi, dér cu atât
mai mult se arată liniștite cu privire
la direcțiunea politicea esteriore a
României; care — dic ele — în pro-
priul interes se vede constrinsă a se
alipi strîns de tripla alianță și a
continua prin urmare și raporturile
de bună prietenie cu Austro-Unga-
ria.

Guvernamentalul „Pester Lloyd“
găsesc un moment liniștitor în im-
prejurarea, că declarațiunea opozi-
țiunii din camera română când cu
inaugurarea obstrucțiunii nu con-
ține nimic, ce s'ar pute talmăci, ca
contrar declarațiunii de până acuma
a politicea esteriore, ci a fost îndrep-
tată numai și numai în contra per-
sonei și a politicea d-lui Sturdza.

Lucru de căpeteniă este, esclamă
numita fôie, ca România să păstreze
politica unei sincere și leale alipiri
de tripla alianță. In celelalte pote
să-și schimbe ministeriile după plac.

Totuși fôia guvernamentală un-
gurescă își dă mare silință a docu-
menta, că nu cea faimăsa broșură
maghiară asupra cestiunii naționalita-
ților a fost, care ar fi cauzat di-
rect căderea cabinetului Sturdza. Și
numai ideea acasta o supără, căci ea
desvêlue cât de mare este abisul ce
desparte în realitate pe Români de
Unguri cu tote raporturile de prie-
tiniă ale guvernelor din ambele
state.

De aci vine, că „P. Lloyd“ es-
clamă, că ar fi fost mai bine, ca
broșura banffystă să nu fi fost scrisă
nici odată și încercă a-se mângăia
asupra valorilor furișe, ce le-a pro-
dus cestiunea națională în parlament
și'n intrunirile din Bucuresci, afir-
mând, că debaterile din urmă în
camera română n'au fost pêtrunse
de un spirit atât de ostil Maghiari-
lor, ca odinióra.

C'un cuvânt, evenimentele din
urmă petrecute în România, au pro-
dus asupra cercurilor politice ma-
ghiare o impresiune, care, credem,
va avé efectul cuvenit.

Intregirea venitelor preoțesci.
Marea și grava cestiune a întregirii veni-
telor preoților necatolicci va avé să fie dis-
cutată în curând din partea sinodelor epar-
chiale ale bisericei române gr. or. Se scie,
că în sensul art. de lege XIV din 1898,
întregirea acestor venituri e condiționată
dela calificațiunea personală a preoților. Aceia
dintre preoții actuali, cari au absolvat 8
clase medii sau gimnasiale și au făcut cursul
de teologie de trei ani, pot spera la între-
girea venitelor în primii trei ani (1899—1901)
până la 600 fl., ér dela 1901 încolo până
la 800 fl., toți ceilalți preoți însă pot as-

pira numai la jumătate din acastă sumă.
Cererile pentru întregire sunt a-se înainta
până la 16 Iulie n. 1899. Acesta e termi-
nul ultim și hotărîtor pentru tot timpul,
cât va exista noua lege. Cererile se pot
face séu din partea preoților singuraticci,
având a fi înaintate ministrului de culte
prin respectiva autoritate bisericescă, séu
din partea autorității bisericesci în favorul
respectivilor preoți.

Cestiunea e acum: să se cêră aceste
ajutóre, ori să nu se cêră; ér în cazul prim,
cum și cine să facă cererea: preoții singu-
raticci, ori autoritățile bisericesci? Asupra
cestiunii vor avé să se pronunțe la locul
prim sinódele eparchiale proxime.

„Telegraful Român“ din Sibiu în
numărul seu de astăzi se ocupă cu ces-
tiunea și avertiscăz consistoriile, ca să vină
cu propuneri pozitive în proximele sinóde.
„Dacă votul sinódelor“, dicé, „va fi unan-
im în una séu alta din cele două direc-
țiuni (adecă să se primescă, ori să nu se
primescă ajutorul), atunci vom avé un pro-
nunciament al bisericei, și nu va mai fi
necesitate de convocarea unui congres na-
țional-bisericesc“.

Demisiunea cabinetului Sturdza și presa maghiară.

„Pester Lloyd“ vorbind de căderea
cabinetului Sturdza nu vră să se impace cu
gândul, că o broșură maghiară asupra ces-
tiunii naționalităților s'o fi cauzat. Aduge
însă, că „mai bine era, pote, decă acea
broșură n'ar fi fost scrisă“. Dicé mai de-
parte — spre susținerea afirmării de mai
sus — că mai înainte încă opozițiunea s'a
dovedit tare în țără.

Vorbescé apoi de chiamarea la palat
a conducătorilor opoziției, după care au ur-
mat intrunirile și măcelul produs pe stradă,
cari au spart fundul butoiului și au adus
cu sine demisiunea cabinetului Sturdza.

„P. Lloyd“ vorbește mai departe de
eventualitățile formării noului cabinet și
dicé, că curând va trebui să se decidă
decă va fi posibil un ministeriu Statescu,
care să unescă fracțiunile liberale, ori va
veni un ministeriu conservator cu Cantacu-
zino și Carp. Cât pentru acțiunea de re-
forme interne amintescé, că cabinetul con-
servator a lăsat o bună amintire, ér d-l
Petre Carp mai ales se numără între cei
mai de frunte și energicci reprezentanți ai
politicea reale în afaceri economice ca și
politice.

Politica regelui Carol a adus — dicé
„P. L.“ — lucrurile acolo, că reprezentanții
strînsei apropiati de Austro-Ungaria în
ambele tabere sunt în majoritate. „Scim
fôrte bine, că așa numiții politiciani popo-
rali în România maltratéză cu mare pre-
dilecțiă la fiă-care ocaziune așa numita ces-
tiune transilvană“. Dér ultimele debateri
în Camera din Bucuresci au fost mai pu-
țin ostile Maghiarilor, decăt s'a întâmplat
la asemenea ocaziuni mai înainte“. Decla-
rarea lui Maghiloman în cameră în 21 a lu-
nei trecute n'a fost îndreptată în contra
politicea esteriore, ci special numai în con-
tra lui Sturdza, a cărui „prezență în frun-
tea guvernului a fost declarată de o vătă-
mare a demnității naționale“.

Lucru de căpeteniă este, că și unii și
alții sunt pentru continuitatea politicea es-
teriore României, și acasta ne liniștește.
„Noi suntem învoii cu fiă-care ministeriu

român, decă le convine Românilor și decă
ține la politica tradițională a unei sincere
și leale alipiri de politica de pace a triplei
alianțe“.

Sub titlul „Crisa ministerială în Ro-
mânia“, „Budapesti Hirlop“ scrie un ar-
ticul mai lung, care-l introduce dicénd, că
Ungurii nu sunt întristați pentru căderea
guvernului român, ori cât de mult „vecinii
români“ i-ar ocări. In Bucuresci îl numesc
trădător pe Sturdza, înțelegând, că a ven-
dut România Ungariei. Ungurii însă sciu,
că n'a primit dela ei nimic, prin care să fi
fost corupt. Dér mai sciu, că atunci, când
Regele Carol a fost óspele lor, ministrul
sêu președinte a escelat prin absența sa,
adecă a demonstrat în contra prietiniiei
maghiare. Și în afacerea „subvenției“ șco-
lelor române din Brașov el (Sturdza) n'are
vină, căci guvernul maghiar a oprit-o. Decă
cu tote acestea compatrioții săi îl cred de
trădător, pe Unguri nu-i împôrță, ei nu se
amestecă în afacerile interne ale vecini-
lor lor.

Conservatorii — dicé „B. H.“ — n'au
să ne fiă mai periculoși, decăt ni-au fost
liberalii, și acestia în opoziția vor ocări
Ungaria tocmai așa, cum au făcut-o con-
servatorii. E obicei vechid, că în Bucu-
resci partidele se răstörnă unele pe altele
prin agitarea „Valahilor“ din Ungaria. Fiă-
care opoziția își câștigă popularitate cu de-
visele Ligei și irredentei și răstörnă gu-
vernele, pentru-ca mai apoi să nu pornescă
nici un rêsboi de liberare cu dorobanții
în munții Ardealului, cum de 50 de ani
încôce granița maghiară n'a vădut soldați
români, ca dușmani. A ține intruniri, a
scrie și a vorbi e ușor, dér a purta rês-
boi e periculos. „Atunci va fi Ardealul
al României, când apa Oltului va curge în
sus. Și Dunărea și Tisza merg dela noi în
România, și istoria arată însemnătatea
acestei pozițiuni strategice, căci Muntenia
și Cumania s'au ținut de Ungaria (?), dér
Ungaria nu pote aparținé României. Cu
tote acestea nu ne trece prin mînte a res-
tabili până la Marea-négră vechiul imperiu
maghiar, cum Dacoromânilor li-ar plăcé să
să facă Dacia până la Tisa. Astfel de vi-
suri nu sunt politice. Ungaria e a Maghi-
ghiarilor, ér România a Valahilor“.

Noi nu invidiam pe acestia și nu-i
vom supără. Dér nici într'un chip nu vom
tolera amestecul lor în raporturile maghiare
și în guvernarea noastră internă. Și nu vor
primi dela noi nici o palmă de pământ și
nici un fel de drepturi asupra supușilor
maghiari.

„Bud. Hirlop“ vorbește apoi de tripla
alianță, la care s'a alăturat Regele Carol
în propriul interes al României, „nu pen-
tru plăcerea noastră, séu pentru amicitia cu
Regele nostru, séu în urma presiunei blânde
dela Berlin“. Nici Goluchowski, nici Szell
nu voescé conflictul cu România, și decă
va plăcé acesteia, ei vor continua polit'ca
lor și față cu guvernul conservator. Decă
însă i va plăcé să se certe, ea va trebui
să supôrte consecențele și va deveni
isolată.

In fine, după-ce dă o lovitură lui
Banffy pentru broșurile lui, cari au produs
o furtună atât de mare în România, dicé,
că crede a nu se înșela decă admite, că
broșura a servit numai ca prilej și nu a
fost cauza răsturnării lui Sturdza, ci cauza
crisei este a-se căuta mai mult în stările
interne. După-ce se vor regula cestiunile
încurcate, România éráși se va liniști, ér

între noul guvern maghiar și noul guvern român, va rămâne vechea prietenie.”

„Egyetértés” se ocupă de asemenea cu criza ministerială într'un articol intitulat „Budapesta și București”. El dice deja la început, că broșura banffystă a răsturnat pe Sturdza, acea broșură a folosit ca basă opoziției unite de a acusa pe Sturdza cu păcatul „trădării de patrie” și prin obstaculizare în cameră și mobilizarea stradei a începe războiul contra lui, care curând s'a sfârșit cu căderea lui Sturdza.

D-l Sturdza — dice — a căzut pe tema „cestiunii ardelenice”; el n'oi n'a încercat să se opună contra atacului opoziției, deși avea la spate o colosală majoritate. Apoi continuă:

„Până când în situația generală internațională nu se vor întâmpla mari schimbări, nici un guvern român nu poate evita — tocmai în virtutea poziției geografice — raporturile prietenești cu monarhia austro-ungară. Este totuși adânc rușinător pentru noi... că o cestiune a noastră curat internă formeză constant cheagul tuturor mișcărilor de schimbare de guvern și a luptelor de partid. Aparițiunea acosta în sine face imposibil, ca între Ungaria și România să existe legătura firească de solidaritate și să se consolideze sentimentul intereselor comune. Ba nu se poate încunajura, ca toate straturile poporului român să fie umplute prin vecinică agitațiune cu ură contra noastră... E cert, că nu trebuie să ne temem de nici un fel de schimbare de guvern român. Nici fiind de arap a lui Sturdza nu a făcut albă baia guvernării lui; urmașul s'ui încă nu va fi un drac atât de negru, cum îl văpșese opoziția. Însă și politica maghiară trebuie să fie lipsită față cu România de ori-ce pornire ușurată și de isbucniri. Politica acosta pe cât de energică, pe atât de precaută trebuie să fie”....

Prelungirea ședințelor dietei ungare. Este știut, că parlamentul ungar a dat guvernului o indemnitate pe timp de patru luni, pentru-ca pe baza acesteia să pōtă încassa dările și venitele statului conform dispozițiilor legii budgetare din anul trecut. Acosta indemnitate espiră cu finea lui Aprilie. Fiind însă, că desbaterea budgetară se amână prea mult, ă timpul espirării indemnității se apropie prea tare, guvernul umblă cu gândul să prelungească și de și până la finea unei curente ședințele camerei, pentru-ca astfel să se câștige timp suficient pentru desbaterea budgetară, care negreșit trebuie să se sfârșescă luna acosta. Ministrul-președinte Szell a și comunicat intenția guvernului cu partidele din opoziția, cari au declarat, că în cazul de față nu vor ridica excepțiuni. Se crede, că ședințele se vor prelungi dinloc cu câte-o oră.

Revistă externă.

Lupta în Samoa. Câte-va zile înainte se părea, că conflictul din Samoa va fi înlăturat definitiv pe cale pacifică și armonică între Germania, Anglia și America. Anglia și America primiseră, ca afacerea să fie discutată de comisari esmiși prin deciziune unanimă. Cabinetul din Londra însă ridică excepțiuni în contra deciziunii unanime, și excepțiunea acosta a silit pe Germania să pășescă energic. „Hamburgischer Correspondent” anunță semioficioz, că Germania va cere satisfacția deplină pentru vătămarea tractatului din Berlin. Pe când în tractările diplomatice se ivesc astfel voci disarmonice, în Apia s'a început de nou lupta. Omenii lui Mataafa, susținuți de Germania, au ispitit o trupă de Englesi și Americani să între în luptă cu ei. Trupa a fost rău bătută, trei ofiieri și mai mulți soldați au fost uciși și tunurile cucerite. Englesii au prins pe-un German, bănuț de a-l fi tradat poziția, și l'au dus ca captiv pe o corabie a lor. Acosta nouă luptă nu pōte decât să invenineze și mai mult raporturile încordate dintre litiganți, cu atât mai vėrtos, că Anglia a cuprins în altă parte grupul de insule Tonga, asupra cărora își pusese ochii Germania, garantând

și prin contract dreptul său de primă cucerire. Acest grup de insule e situat spre sud dela Samoa. Puțin trebuie așa-dér, ca Anglia și Germania să se ia de pėr, tocmai în ajunul deschiderii conferenței din Haga.

Tractatul de pace ispano-american. Din Washington se anunță, că președintele Mac-Kinley și ambasadorul francez Cambon au schimbat reciproc ratificarea tractatului de pace ispano-american. Mac-Kinley a dat un avis public, în care face cunoscut textul tractatului de pace și schimbarea reciprocă a actelor de tractat.

Răspuns

la întemplerarea d-lui Dr. Gavril Cozma.

Oradea-mare, 10 Aprilie st. n.

Stilul fiind icōna omului, D-l G. Cozma prin întemplerarea, ce a făcut-o „Sentinei” înaintea publicului român nu și-a ridicat prestigiul, ci și-a întunecat și aureola, ce a putut-o avea prin modestia-afectată până acum. Celce se mână și dă cu băta'n baltă, ca să stropescă totă împrejurimea, nu pōte avea dreptate și adevėrul la mână. Despre acosta s'a putut convinge d-sa din răspunsul forte nimerit și obiectiv, ce l'a căpătat dela redacțiunea „Gazetei” noastre, cu seriozitate și imparțialitate, — prin acest răspuns, cu argumente „ad hominem”, am puté privi cestiunea de terminată. Eu însă, din respectul ce-l am pentru Românimea provinciei beiușene, mă simt îndatorat să-i replic d-lui G. Cozma următoarele:

Persōna d-sale neînsemnată (precum scrie) a fost prima-dată atinsă în diarul maghiar „Nagyvárada”, în care într'un număr următor se scrie, că „Népbank”-ul din Beiuș este dorit, și să și fondéză pentru interesul național maghiar. Decă d sa, ca Român, n'a simțit, că acosta descoperire atinge caracterul d-sale românesc (nu am vorbit și nu vorbesc de onestitate individuală), atunci nici că este îndreptățit să denegrescă inteligența românească din ținutul Beiușului cu epitetele, că e „indiferentă”, „inertă”, „superficială” și „ignorantă”, căci toate aceste resaltă asupra capului d-sale.

D-sa nu și-a nimerit omul, pe care îl presupunea sub pseudonimul „Sentinela”, căci îi spun adevėrul, că nu sunt Beiușan; altcum nu asta împōrtă, ci obiectul și discutiunea.

Correspondența „Sentinei” a spus publicului român, că acei 6 Români fac bancă cu Jidani și Maghiarii, ce nu trebuia să facă, căci puteau face și bancă română; atăta tot. D-ta Cozma ai recunoscut asta, cu denaturarea lucrului, dându-i alt înțeles din doctrina mercantilismului, și vrėnd a da probe binevenite străinilor, că Românii din ținutul Beiușului n'au vitalitatea de-a face ceva din puterile lor proprii; — față de alte ținuturi românești, mai sėrace decât al Beiușului, în cari s'au putut fonda bănci românești, și față de băncile întemeiate până acum în număr de peste 70 — o afirmare de miseria, mișelia Românilor de pe la D-vōstră, ce o acustă înaintea lumii, nouă streine, — este 6re acosta caracter românesc? Și totuși D-ta vii să dăscălesc pe Români, că discută fără de cap, că seduc opiniunea publică, că distrug ce edifică 6menii cei de omenia, cari lucră pentru prosperarea obștei românești(?)

Nu ni-ai spus, D-le Cozma, ce ai edificat d-ta și soții d-tale până acum, ce ar puté distrage cei-lalți Români Beiușeni, — și fiind-că nu ni-ai dovedit, noi nu vedem, nu găsim nimic, prin urmare din omenia ce-o basăți pe ast-fel de fapte românești, nu cerem, ci o lăsam întregă pentru compania d-vōstră cosmopolită.

Apoi decă nu vedem faptele D-vōstră anterioare mărețe, din cari vė deduceți „omenia”, ce e cu „bărlogul” D-tale, în care veți cu ochii pe alții, cari stau ascunși în el? Ni-se pare, că D-ta nu te-ai rēcorit mai puțin în el, decât omul, care după semne D-tale îți este prea odios, și acest venin

te răpescă să improscă într'o inteligență întregă, luându-ți un aer de superioritate, de-a fi areopag judecător peste caracterele altora; deci, ca se-ți îndreptezi năraul, este consult pentru D-ta, să te familiarizezi mai bine cu templul zinei „Modestia”.

Deci, că stările deplorabile de pe la D-vōstră sunt de-o natură, încat pentru Despărțământul Asociațiunii numai cu funea puteți prinde president; la acosta vorbă prea înțotonată, ni-se impune întrebarea, cum de D-ta, care vorbesci ex catedra, n'ai primit acel presidiu și fără de funia? Cum te-ai oprit cei din bārlog, să nu o faci acosta?

Dér una mai ponderosă. — Deci: că fără privire la întemplerarea, că poporul ținutului Beiușan este românesc, D-ta te asociezii cu toți străinii de omenia, în afaceri de mercantilism, căci trebuie să trădesci exclusiv intereselor D-tale comerciale bine chibzuite. Va să dăcă poporul românesc nu este băștinaș, nu este adus pe aici de Traian, înainte de asta cu două mii de ani, ci e numai așa o venitură din întemplerare, bună-6ră cum învață scriitorii și profesorii maghiari, că au imigrat pe nesimțite în secolul al 14-lea! Prin urmare onorabili și onestii D-tale soți de mercantilism sunt băștinașii și talpa țerii, deci priu asocierea cu ei ai prevedere de folose comerciale, și din astă cauză te acăți cu ambele mâni de dualismul ciorecilor acestor domni. Fiă-ți după gustul D-tale!

În contemplerarea fraselor bombastice: „perfectă cunoscința a referințelor locale”; „cea mai strictă „aprețiere”, — „recerintele spiritului timpului” etc., să-i arătăm d-lui G. Cozma, ce ne învață praxa și experiința cotidiană. Insu-și D-sa recunoscce, că capitalul D-lor cel mic s'a aliat cu capitalul cel mare al neromânilor. — Ce înseamnă acosta? Că pescelce cel mare, inghite pe cel mic. 6st mod D-vōstră veți fi inghițiți, căci băncile se întemeiază pe acțiuni, — respectivii d-ni vor coopera cu majoritatea acționarilor să se adune din tagma lor, — aceștia apoi aleg direcțiunea, direcțiunea alege oficiantii și persōnele conducătoare: președinte, vice-președinte, director executiv etc.; majoritatea acestora va decide apoi asupra tuturor cestiunilor și afacerilor financiare economice, întreprinderi în diversele ramuri ale institutului, pentru-că Românii vor fi în minoritate. — Deci când va veni vorba de-o întreprindere economică, comercială, de un împrumut mai considerabil românesc, ce veți puté ajutora D-vōstră, minoritatea? Puté-veți împărți la încheierea conturilor anuale un bănuț pentru scopuri culturale românești? Prin urmare, d-le Gavrilă Cozma, unde rămănem cu binele obștei românești? Din punct de vedere românesc, asta e stricta aprețiere a împrejurărilor D-vōstră, și nu exclusiv interesele bine chibzuite ale unor particulari.

Sentinela.

SCIRILE ȚILEI.

— 2 (14) Aprilie.

„Biserica gr. cat. maghiară” și ministrul Wlassics. Diceam mai alaltăeri, că aprōpe totalitatea stegarilor șovinismului violent maghiarisator sunt nemulțămiiți, că ministrul Wlassics n'a declarat în dietă, că va s6rbe într'o lingură de apă școlele nemaghiare. Ca adăgiu, se ridică acum acești stegari o'altă nemulțămire, care privește politica bisericească a guvernului. Mult i-se ia în nume de rēu lui Wlassics, că nu dă expresiune publică sentimentelor sale de simpatia, ce le nutrește față cu „patriotică” mișcare a celor din fruntea „Maghiarilor greco-catolici”, mișcare, ce țintesce la maghiarisarea liturgiei. Se miră domniile lor, că ministrul stă cu mâinile în sin chiar acum, când și Armenii sunt dispuși a primi să facă parte din acosta „biserica greco-catolică maghiară”, contopindu-se și în privința religioasă, nu numai politică, cu „nația alcătuitore”. Neastēpērul acesta al stegarilor șovinismului violent face impresia comică. Dér n'a dis Wlassics al lor câte-va zile înainte, că stēua lui polară este „cul-

tura națională maghiară”? Incat ne privește repetam declararea, că mișcarea liturgiei maghiare n'are nici o basă reală, dat fiind, că „Maghiarii greco-catolici” n'au existat de când lumea. Vor însă să-i facă de aci înainte — cu forța! Ei bine, cei interesați să vor îngriji, ca planurile maghiarisatorilor să nu reușescă.

Monumentul Șaguna. Scirea, că guvernul a dispus ca colectele în favorul monumentului Șaguna să se pōtă continua negeat și ca autoritățile se restituie banii confiscați, a indispus pe unele din foile unguresci. Una dintre acestea își ia aerul de-a da indirect lecții d-lui Szell, dăcând, că fericitul metropolit a fost „cel mai mare dușman al Maghiarilor”. Pentru a-și întemeia aserțiunea, fōia din cestiune se provōcă la cuvintele rebelului Kossuth pronunțate odinioară în dietă despre Șaguna, pe care îl numi „trădător” și nevrednic de grația — adecă de grația lui Kossuth. Ar face bine gazetarii maghiari șovinisti, decă s'ar feri a atinge astfel de cestiuni delicate ađi, când tocmai ei se laudă, că „au tras vėl asupra trecutului”.

Corōne eterne. Din incidentul morții vrednicului bărbat, secretar al Eforiei școlare, a d-lui Ioan Săniuță, d-l Ioan G. Stroescu, comerciant în Ploesti și cassierul Societății Cooperative, a depus prin d-l Ieronim I. Micu, în amintirea iubitului decedat suma de 25 fl., ă d-l Maxim D. Negoitu, comerciant tot în Ploesti, a depus din același dureros incident 2 fl., drept corōnă eternă la fundațiunea iubiților rēposaiți, întru ajutorul școlarilor sėraci.

Sumele de sus se chiteză în acest mod și se adaugă la numita fundațiune. — Brașov, 2 (14) Aprilie 1899. Comitțul parochial român gr. or. din Cetatea Brașovului.

A IX conferență interparlamentară se va ține anul acesta la Cristiania dela 1—4 August. Guvernul norvegian a votat 50,000 corōne pentru conferență, afară de acosta va pune la dispoziția membrilor o corabie pentru escursiune la polul nordic.

Afaceri bisericesci sėrbesci. Ministrul-președinte Szell a primit alaltăeri o deputațiune numerosă din membri ai Congresului bisericesc sėrbesc, care și-a exprimat dorința, ca Congresul să se convocce cât mai curėnd. Ministrul a declarat, că va examina afacerea și va lua hotăriri asupra ei.

„Lipovana”, institut de credit și economii în Lipova, a împlinit cinci ani dela întemeierea sa. Ea s'a fundat cu un capital pe acțiuni de 50,000 fl. și a realizat în cursul celor cinci ani de existență progresele cele mai frumoșe. În anul prim (1894) revirimentul casei a fost de 10 $\frac{1}{2}$ milioane flor., în anul al doilea 16 milioane, apoi 19, 20, ă în anul din urmă peste 28 milioane. Depunerile spre fructificare, cari în anul prim au fost 57.903 fl. au ajuns în decursul anului 1898 la 187.502 fl. În 1895 a întemeiat un fond de rezervă cu 2269 fl. Acest fond la finea anului 1898 era de 10,028 fl. Venitul curat, care în anul prim a fost 5660 fl., s'a urcat treptal an de an, așa că în 1898 a fost 9528 fl., ă dela înființarea sa și până ađi venitul curat al institutului a fost 40.326 fl. Spre scopuri de binefacere s'au dăruit în anul prim 160 fl., apoi tot mai mult, tot mai mult, așa că aduarea generală din urmă a votat pentru scopuri de binefacere 311 fl., ă dela înființare până ađi a jertfit pentru scopuri de binefacere 1207 fl. plus alte 500 fl. dăruite bisericei române gr. or. din Lipova. La adunarea generală dela 23 Febr. c. a fost reales, cu totalitatea voturilor, ca președinte al institutului pe un nou period de șese ani D-l Dr. Alesandru Mocsonyi.

Alte treceri. Trăim bag' sēmă în epoca trecerilor dela o religie la alta. În Ungaria aceste treceri se întâmplă mai ales din cauza impunerii limbei maghiare în biserică. După cazul din Tolna, a urmat un alt cas în comuna locuită de Șvabi și de Maghiari rom. cat. Kocsala. Cēta în-

Dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov se pot procura următoarele scrieri economice:

Agrologia sau Agricultură generală de Dr. G. Maior, profesor la școala centrală de agricultură din București. E cea mai bogată și tot-o dată cea mai temeinică scriere românească cu privire la cultura pământului (aratul, sămânțatul, gunoitul etc., etc). Conține 217 figuri de ale diferitelor aparate economice (pluguri, grape, tăvăluguri etc). E o carte foarte mare, de 524 pag. și costă numai 2 fl. 50. (cu posta recomandat 2 fl. 75 cr.)

Fitotehnia sau Cultura specială a plantelor, scrisă tot de D-l G. Maior. Această carte se estinde pe 611 pagini, format mare și conține în text 202 figuri. Cuprinsul e foarte bogat, arătând cu de-amănuntul soiul, modul de cultură, bôlele și vindecarea etc. pentru fâ care plantă, precum cereale (tot felul de bucate, ca grâu, secară, orz, ovés, orez, mei, cucuruz, hrișcă, etc.); apoi mazere, linte, măzăriche, rapiță, mac, șofran, hemei, in, cânepă, tutun, cartofi, tot felul de sfeclă, hrân, curechit și alte multe. Apoi diferitele plante de nutreț, ca lucernă, trifoi, mohor, cucuruzul verde de nutreț, diferite compozițiuni pentru fânate și pășuni artificiale etc. Alt capitol tractează despre cultura fânătelor, altul irigațiunii, altul despre pășuni etc.

Pentru fâ-care econom, aceste două cărți sunt de cea mai mare trebuință, putându-i servi ca cea mai bună călăuză în toți ramii economiei sale. Prețul volumului II este 4 fl. (trimis cu posta recomandat 4 fl. 25 cr.) Pentru România 10 lei, plus porto.

„Stupăritul“, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începători și pentru toți iubitorii de acest ram al economiei, de **Constantin Dimian**, preot în Brețcu. O carte de 154 pag. format mare 8°. Prețul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Cartea stuparilor săteni de Romul Simu. Cu mai multe ilustrațiuni în text. Editura Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiuului. Prețul 40 cr. trimis francat.

Insoțirile de credit împreunate cu însoțiri de consum, de vânzare, de viieri, de lăptari etc. Indreptare practică pentru înființarea și conducerea de astfel de însoțiri, de F. W. Raiffisen. *Edițiunea a V-a.* Trad. de Dr. A. Brote. Editura Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiuului. Conține 227 pag. și costă 80 cr. (Cu posta 90 cr.)

Pentru comercianți funcționari și toți ômenii de afaceri, precum și studenți putem recomanda următoarele cărți:

Manul de dreptul cambial, lucrat de Ioan Socaciu, profesor la școala română gr. or. din Brașov. Cartea e tipărită pe spesele „Albinei“ și e menită a face mari servicii tuturor, cari au afaceri cu cambii polițe. Prețul 2 fl. (cu posta 2 fl. 10 cr.)

Un capitol din Contabilitatea duală de I. C. Panțu, prof. la școala comercială superioară din loc. Tractează principiile contabilității duple ilustrate cu diferite exemple, pe cari studiindu-le cu atențiune, pôte ori și cine să învețe contabilitatea, adevărată ținerea socotelor în economia proprie și în afacerile comerciale. Prețul 50 cr. + 5 cr. porto.

„Curs complet de corespondența comercială“, de I. C. Panțu. Conține modele de circulare, scrisori de informațiuni, recomandățiuni și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și expedițiune; cesiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede și cupoane etc. Prețul 1 fl. 60 cr.

Procent, Promil, Interese și Teoria conturilor curente de I. C. Panțu. Arată calcularea intereselor pe ani, pe luni și pe zile într'un mod practic; sunt mai multe exemple explicate amănunțit, așa ca să fie înțelese de ori și cine; de-asemenea modul de calculare al intereselor la bănci și teoria conturilor curente. Prețul 40 cr. plus 3 cr. porto.

Tote aceste cărți se pot procura dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov.

„Pintea Viteazul“, tradițiunii, legende și schițe istorice, de Ioan Pop-Reteganul. Această, pe cât scim, e cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind foarte interesante tradițiuni și istorisiri din toate părțile, pe unde a umblat Pintea. Se află de vânzare la tipografia „A. Mureșianu“ în Brașov și la autorul în Reteag (Retteg). Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.)

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 13 Aprilie 1899.

Renta ung. de aur 4%	119.60
Renta de corône ung. 4%	97.30
Impr. câil. fer. ung. în aur 4 1/2%	121.—
Impr. câil. fer. ung. în argint 4 1/2%	101.—
Oblig. câil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.20
Bonuri rurale ungare 4%	95.85
Bonuri rurale croate-slavone	96.50
Impr. ung. cu premii	163.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	138.25
Renta de argint austr.	100.85
Renta de hârtie austr.	100.50
Renta de aur austr.	119.90
Losuri din 1860.	139.70
Acții de-ale Bâncei austro-ungară	918.—
Acții de-ale Bâncei ung. de credit.	383.—
Acții de-ale Bâncei austr. de credit.	357.50
Napoleonori	9.56 1/2
Mărci imperiale germane	58.97 1/2
London vista	120.65
Paris vista	47.85
Rente de corône austr. 4%	100.65
Note italiene	44.40

Concurs!

La societatea comercială pe acții „SEVERINEANA“ în Caransebeș, este a se ocupa postul de conducător al prăvăliei.

Reflectanții la acest post au se posedă cualificația recerută pentru un conducător de prăvălie, să cunoscă în vorbire și scriere limbele de conversație folosite în Caransebeș și să depună o cauțiune corespunzătoare.

Cortel capătă conducătorul în natură, ér salariul se va fixa pe baza inoiei reciproce.

Rugărilor ajustate cu atestatele despre cunoscințele teoretice și practice și cu atestat de botez, sunt a se trimite până la 30 Aprilie a. c. st. n. la Direcțiunea societății comerciale, „Severineana“.

In rugărilor lor au reflectanții să amintescă, ori de sunt căsătoriti sau necăsătoriti.

Caransebeș, 10 Aprilie 1899.

DIRECȚIUNEA,
societății comerciale pe acții,
„Severineana“.

Brassó vármegye főispánjától.

Sz. 281—1899.

Pályázati hirdetés.

A kormányzatomra bizott Brassó vármegyében elhalálkozás, illetve nyugdíjazás foiytán üresedésbe jött felvidéki járasi főszolgabírói és árvaszéki ülnöki állás betöltendő lévén, azokra valamin az esetleg megürlendő többi állásokra ezennel pályázatot nyitok.

A felvidéki járasi főszolgabírói évi javadalmazása 1090 frt. fizetés, 200 frt. lakbér és 200 frt. utazási átalány.

Az árvaszéki ülnök évi fizetése 1090 frt. lakber 200 frt.

Felhivom mindazokat, kik ezen állásokra pályázi ohajtanak, hogy az 1883. évi L. t. cikkben meghatározott minősítvényüket igazolói okmányokkal felszerelt kérvényeket hozzám közvetlenül f. évi április hó 27-ig nyujtsák be.

Brassó, 1899 április hé 12-én.

Maurer Mihály s. k.
főispán.

ANUNCIURI

sunt a se adresa subscrisei administratiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de o dată se face scădemânt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

Métasă-Ecru. Rochii pentru Ball fl. 8.65

până la fl 42.75 cr. pentru întreaga haină, — Tussors și Shantung-Ponrees, precum neagră, altă și colorată, métase-Henneberg dela 45 cruceră până la florină 14.65 cruceră metru — în cele mai moderne țesături, coloră și deseneri. — Particularilor li-se trimite franco și liberate de vamă în casă. — Mostre se trimit imediat la cerere.

Fabricile de mătăsuri ale lui G. Henneberg (liferant al Curții c. și r.) Zürich.

Cursul pieței Brașov.

Din 14 Aprilie 1899.

Bancnota rom. Cump.	9.47	Vând.	9.49
Argint român. Cump.	9.40	Vând.	9.44
Napoleonori. Cump.	9.52	Vând.	9.54
Galbeni Cump.	5.63	Vând.	5.63
Ruble Rusesce Cump.	126.75	Vând.	128.—
Mărci germane Cump.	58.80	Vând.	—
Lire turcesce Cump.	10.70	Vând.	—
Seris. fonc. Albina 5%	101.—	Vând.	102.—

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cută este provădută cu marca de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbicoase la stomach și pântece, în contra cărceilor și acreei la stomach, constipațiunii cronice, suferinței de ficat, congestiunii de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce cresce mereu de mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate 1 fl. v. a.

Falsificațiile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de răcélă. Prețul unei sticle-originale plumbate 90 cr.

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și dame fabricat după metoda cel mai nou pentru cultivarea rațională a pele, cu deosebire pentru copii și adulți. Prețul unei bucăți 20 cr. Cinci bucăți 90 cr. Pie-care bucată de săpun pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

C. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9.

Comande din provinciă se efectuează dilnic prin rambursă postală.

La depozite să se ceră anumit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellemen și engros la D. Eremia Nepoții, Teutsch & Tertler.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE SCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE și IMPRIMATE
pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.
Couverte, in lctă mărimca.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, etagiul I, cătră stradă. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 5 cr. se vinde la librăria Nic. I. Ciurcu și la Eremias Nepoții.